

Це видання присвячене воїнам Збройних Сил України, які виконують священну місію – героїчно боронять Вітчизну від рашистських загарбників. Під час російсько-української війни відважні військові захищають європейську цивілізацію від хвилі варварства і жорстокості, демонструючи світові непохитну стійкість та самопожертву в обороні, неймовірну доблесть і відвагу під час наступу, вражаючи своєю професійністю та вмінням в користуванні сучасною зброєю і технікою.

Складний і звияжний історичний шлях, яким пройшли українці, гідний великого європейського народу. Війна не повинна залишитись у спадок прийдешнім поколінням. Подвиги героїв, які є взірцем виконання військового та громадянського обов'язку, вписані кров'ю в літопис боротьби українського народу за незалежність, завжди будуть нагадувати нащадкам, якою ціною дістається свобода, як здобувається право бути вільною, самодостатньою нацією.

Слава Україні! Героям слава!

Авторський колектив

ПЕРЕДМОВА

Формування сучасної політичної карти світу – складний процес, який триває вже декілька тисячоліть з часу появи перших держав та мікродержавних утворень. На політичній карті планети лише за декілька останніх десятиліть відбулися величезні і вражаючі зміни. Світове суспільство на сьогодні нагадує інтегровану систему багаторівневих регіонів, кількість яких, як і кількість країн, безперервно зростає. На сучасній політичній карті світу налічується близько 200 країн, а всього на нашій планеті понад проживає близько 5000 народів. Виникнення, існування та взаємодія країн на політичній карті світу і окремих їхніх частин є наслідком дії як об'єктивних (незалежних від волі людини) законів і закономірностей, так і суб'єктивної волі людських спільнот. У сучасній практиці міжнародних відносин існують суперечності, які постійно загострюються, між закономірностями країнознавства і усталеними принципами взаємодії країн на міжнародній арені.

Процеси економічної, політичної та культурної глобалізації стикаються з супротивом на регіональному рівні у вигляді явищ політичної локалізації, економічного націоналізму та захисту культурної ідентичності людських спільнот. В умовах посилення глобалізаційних процесів з одного боку та поглиблення регіональних проблем з іншого зростає значення країнознавчих, зокрема географічно-країнознавчих досліджень.

В умовах посилення глобалізаційних процесів з одного боку та поглиблення регіональних проблем з іншого зростає значення країнознавчих, зокрема географічно-країнознавчих досліджень. Військова географія, або географія війни – це галузь політичної географії, яка стосується насамперед життєвої ролі, яку відіграють просторові та географічні фактори у війнах та збройних конфліктах. Взаємозв'язок географії з війною ґрунтується на досягненні військової перемоги та політичних і економічних надбань із найменшими втратами. Осмислення війни, як цивілізаційного явища, немислиме без аналізу соціальних та світоглядних трансформацій, котрі переживали різні країни та культури, їх економічних моделей, демографічних та природно-географічних факторів.

Сучасна військова географія включає військове країнознавство і вивчення театру воєнних дій. Військове країнознавство розглядає (з воєнної точки зору) географічне і стратегічне положення країни відносно інших країн; природні умови та ресурси; суспільний і державний устрій; структуру й рівень розвитку виробництва, зокрема виробничі потужності, розміщення промисловості, забезпеченість економіки сировиною і енергетичними ресурсами, рівень розвитку сільського господарства, шляхи сполучення і можливості транспорту щодо забезпечення воєнних і воєнно-економічних потреб країни, основні економічні ринки та промислові центри. Важливе місце займає вивчення населення, його складу та розміщення. Військове країнознавство вивчає також оперативне устаткування території країни (наявність та можливості військово-морської і авіаційної баз, аеродромів, портів, ліній і вузлів зв'язку, загороджень, укріплень тощо) і стан цивільної оборони. При цьому особливу увагу приділяють визначенню воєнної могутності держави (блоку держав), уразливості економіки і ступеня її підготовленості до діяльності в умовах війни.

При вивченні театрів воєнних дій (сухопутні, океанічні, морські) досліджують військово-географічні фактори, які впливають на бойові дії армії, а також склад і значення театрів воєнних дій, їх оперативне обладнання й обсяги, особливості воєнно-політичних умов бойового використання військ, мобілізація людських та матеріальних ресурсів й фізико-географічних умов (рельєф, ґрунти, гідрографія, рослинність, клімат).

Для вирішення спільних завдань, які постали перед українським суспільством в цілому і перед військовими Збройних Сил України зокрема, є забезпечення миру та стабільності в Україні та світі, тісної колаборації з суспільствами провідних країн Світу в економічному, політичному, воєнному сенсах. Військово-країнознавча інформація подається до війська і штабів у вигляді текстів та електронних військово-географічних документів (описів, оглядів, довідок), військово-географічних карт, атласів тощо.

Важливими складовими державної системи (термінологічні словники дають визначення поняттю «система», яке походить від давньогрецького терміну *συστήμα* – «сполучення», «ціле», «з'єднання» і характеризується як множина взаємопов'язаних елементів, що утворюють

єдине ціле, взаємодіють із середовищем та між собою і мають спільну мету) є система органів державної влади, система законодавства, система матеріально-технічного забезпечення тощо. Вони пов'язані між собою на найвищому рівні і мають подібність до нижчих рівнів.

Коли йдеться про «Угоду зі стандартизації» (англ. Standardization Agreement; STANAG) мається на увазі міжнародний договір, що регламентує загальні правила, визначає спільний порядок дій, закріплює єдину термінологію і встановлює умови уніфікації технічних процесів, а також озброєння та військової техніки та іншої матеріальної частини збройних сил країн-партнерів. Понятійно-термінологічний апарат є важливим для створення словників для військових. Вивчення та використання сучасної термінології на високому науковому рівні може гарантувати, що словник надасть точну і достовірну інформацію про значення, вимову та вживання слів.

Україна – частина демократичного світу. Саме за цінності демократії, культури, розвиток цивілізації сьогодні стіною стоять українські воїни. Лише в тісній співпраці з іншими народами, український народ спроможний подолати виклики сьогодення. За допомогою комунікації і взаємодії міць української армії зростає в рази. Освіта, технології, наука – складові успіху нашої держави.

А

Абсолютна швидкість судна – швидкість, яка вимірюється відстанню, що проходить корабель в одиницю часу відносно ґрунту по лінії шляху корабля.

Авангард – передовий підрозділ сил, що просуваються. Першочерговим завданням є забезпечення безперервного просування головних сил. Завдання авангарду: а) знаходити і використовувати прогалини в системі оборони противника; б) не дати противнику напасти на головні сили зненацька; в) прийняти на себе перший удар і створити сприятливі умови для вступу у бій головних сил.

Аварійне переміщення – у військово-морській термінології – виконання відволікаючого маневру, евакуація з порту, евакуація з небезпечного району, а також подальший рух з метою збереження кораблів та вантажів у випадку, коли напад є неминучий.

Аварійний маяк – загальний термін для всіх радіомаяків, що

Vessel's Absolute Velocity – is the velocity measured by the distance a vessel goes per time unit relative to the surface along the vessel's track.

Advanced Guard – is the leading element of an advancing force. The primary mission is to ensure the uninterrupted advance of the main body. It has the following functions: a. to find and exploit gaps in the enemy's defensive system; b. to prevent the main body of the advancing force running blindly into enemy opposition; c. to clear away minor opposition or, if major opposition is met, to cover the deployment of the main body.

Emergency Movement – in naval, is cooperation and guidance for shipping, the execution of diversion, port evacuation, area evacuation and subsequent movements in order to preserve ships and cargoes when attack is imminent.

Emergency Locator Beacon – is a generic term for all radio beacons

використовуються для визначення місця аварії.

Аварійно-рятувальна служба – сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Аварійно-рятувальне формування – підрозділ аварійно-рятувальної служби, самостійний підрозділ, загін, центр, пожежно-рятувальний підрозділ (частина).

Авіаційний комплекс – сукупність кількох зразків авіаційної техніки, що взаємопов'язані за призначенням, не з'єднаних між собою на підприємстві-виробнику.

Авіаційний плацдарм – 1). визначений район на території противника, який після захоплення або утримання, забезпечує постійний процес десантування військ та технічних засобів, а також надає необхідний простір для маневру при проведенні подальших операцій. Зазвичай, це район, захоплений під час повітряно-десантних операцій; 2). визначене місце розташування в

used for emergency locating purposes.

Emergency and Rescue Service – means coordinated entities comprising command bodies, forces, and assets assigned to address emergency rescue works and other urgent situations.

Emergency Rescue Unit – is a subdivision of the emergency rescue service, functioning as an independent unit, detachment, centre, or fire-fighting and rescue team.

Aircraft System – is a set of several aircraft models interconnected by purpose but not linked at the manufacturing enterprise.

Airhead – means 1). a designated area in a hostile or threatened territory which, when seized and held, ensures the continuous air landing of troops and materiel and provides the manoeuvre space necessary for projected operations. Normally it is the area seized in the assault phase of an airborne operation; 2). a designated location in an area of operations used as a base for supply and evacuation by air.

районі проведення операцій, яке використовується у якості бази для постачання та евакуації авіатранспортом, автономна операція.

Автаркія – економічна політика, спрямована на створення замкнутого національного або регіонального господарства, на відокремлення його від економіки інших країн.

Автомат – полегшена автоматична гвинтівка (автоматичний карабін), у конструкції якої (якого) передбачена стрільба проміжними патронами безперервною або комбінованою стрільбою.

Автоматизація процесів управління – обладнання органів і пунктів управління збройних сил системами і засобами автоматизації з необхідним математичним, програмним, інформаційним і лінгвістичним забезпеченням.

Автомобільна техніка – автомобілі, колісні та гусеничні тягачі, транспортери-тягачі, транспортери, базові шасі автомобілів, тягачів, транспортерів-тягачів і транспортерів, призначених для установлення (монтажу) озбро-

Autarky – is an economic policy aimed at establishing a self-sufficient national or regional economy, isolated from the economies of other countries.

Assault Rifle – is a lightweight automatic rifle (machine carbine) designed to fire intermediate cartridge in automatic or combined mode.

Automation of Command Processes – means equipping military command and control bodies and posts with automation systems and tools, supported by the necessary mathematical, software, informational, and linguistic resources.

Automotive Equipment – means vehicles, wheeled and tracked tractors, transporter-tractors, transporters, base chassis of vehicles, tractors, transporter-tractors, and transporters designed for mounting (installation) of weaponry, command systems, and

ення, засобів керування і спеціальної техніки; причеми та напівпричеми, автопоїзди, рухомі засоби ремонту і технічного обслуговування автомобільної техніки; трактори, що застосовуються як механічна тяга і для допоміжних робіт, велосипеди.

Автономія – здатність окремої системи здійснювати самоорганізацію і самоуправління.

Автономність корабля – найбільший час, протягом якого корабель може знаходитись в морі, виконуючи покладені на нього завдання, без обслуговування базовими засобами та заміни особового складу.

Адміністративне керівництво ЗС України – діяльність, спрямована на всебічне забезпечення життєдіяльності ЗС України, їх функціонування та розвитку в межах виконання основних завдань державної політики у сфері оборони.

Адміністративне пересування – пересування військ і транспортних засобів у спосіб, який дозволяє прискорити їх рух і заощадити час

special equipment; trailers and semi-trailers, road trains, mobile repair and maintenance facilities for automotive equipment; tractors used as mechanical traction and for auxiliary tasks, bicycles.

Autonomy – is the ability of an individual system to perform self-organisation and self-management.

Ship's Autonomy – is the maximum duration a ship can operate at sea, performing assigned tasks without base support or crew rotation.

Administrative Management of the Armed Forces of Ukraine – means activities aimed at comprehensive support of the life-sustaining functions, operations, and development of the AF of Ukraine within the framework of fulfilling the primary tasks of state defence policy.

Administrative Movement – is a movement in which troops and vehicles are arranged to expedite their movement and conserve time and

та сили, якщо загрози з боку противника, за винятком засобів повітряного нападу, не очікується.

Адміністративне розпорядження – розпорядження щодо перевезень, технічного обслуговування, евакуації, особового складу та інших адміністративних питань.

Адміністративно-господарське управління – діяльність служби логістичного забезпечення, яка здійснює: визначення потреб закупівлю, контроль, розподіл, огляд майна.

Адміністративно-територіальний устрій – поділ території держави на систему адміністративних одиниць (край, область, провінція, департамент, округ, губернія, земля, кантон, повіт, район, громада, місто тощо), відповідно до якого утворюється вертикальна структура органів державної влади і управління, а також здійснюються спрямовані процеси централізації або децентралізації.

Адміністрація – 1). керівний орган установи, організацій та ін., 2). особи, що керують установою, організацією та ін.

energy when no enemy interference, except by air, is anticipated.

Administrative Order – is an order covering traffic, supplies, maintenance, evacuation, personnel, and other administrative details.

Administrative and Economic Management – is the activity of the logistic support service, including the determination of needs, procurement, control, distribution, and inspection of property.

Administrative-Territorial Structure – is the division of the territory of a state into a system of administrative units (krai, oblast, province, department, district, guberniya, land, canton, county, region, community, city etc.), according to which a vertical structure of state authorities and administration bodies is formed along with streamlined processes of centralization or decentralization.

Administration – means 1). the governing body of an institution, organization, etc.) 2). Persons managing an institution, organisation, etc.